



Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

Çok Alametler Belirdi: Türkiye Sanayisizleşiyor

Güven SAK

26 Aralık 2012, İstanbul

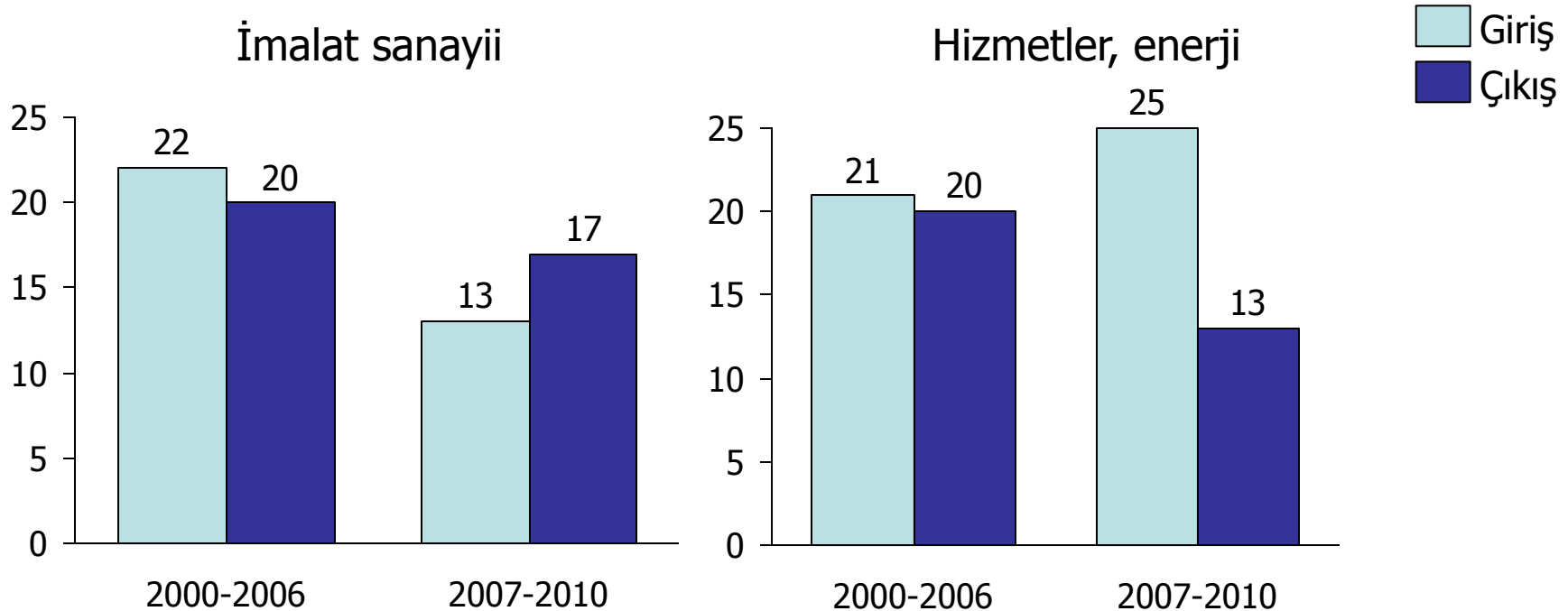
TEPAV 2012'de neler yaptı?

- Anayasa Çalışmaları
 - ➔ Avrupa'nın en iyi 3. Think-tank'i ödülü
- Küresel Girişimcilik Programı
 - ➔ ABD Dışişleri Bakanlığı ile
- Gıda Sektörü Değer Zinciri Analizi
 - ➔ ASAV ile
- Makine Sektörü Rekabetçilik Analizi
 - ➔ Ekonomi Bakanlığı ve TOBB ile
- İzmir Girişimcilik Ekosistemi
 - ➔ İzmir Kalkınma Ajansı
- TR 33 (Manisa, Afyon, Uşak, Kütahya) Sanayi ve Yenilikçilik Stratejisi
 - ➔ Zafer Kalkınma Ajansı ile
- Global Business Bridges Girişimi AB-TR-Mısır-Filistin-Tunus
 - ➔ AB Delegasyonu, TOBB, Ekonomi Bakanlığı ile
- KKTC Devletinde Kurumsal Gözden Geçirme
 - ➔ TC Yardım Heyeti ile
- Kadın çalışmaları
 - ➔ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile
- Kentleşme Analizi
 - ➔ Dünya Bankası ile
- Konya Perakende Güven Endeksi
 - ➔ Konya Ticaret Odası
- Tarım Satış Kooperatifleri Projesi
 - ➔ Gümrük ve Ticaret Bakanlığı

Ocak 2011: "Akıllı olan bu devirde sanayiye girer mi?"

4 Ocak 2011'de Sanayi ve Ticaret Bakanı Nihat Ergün'e özel TEPAV sunumu

İSO 1000'deki sanayi gruplarının Rekabet Kurulu iznine tabi devralma işlemleri



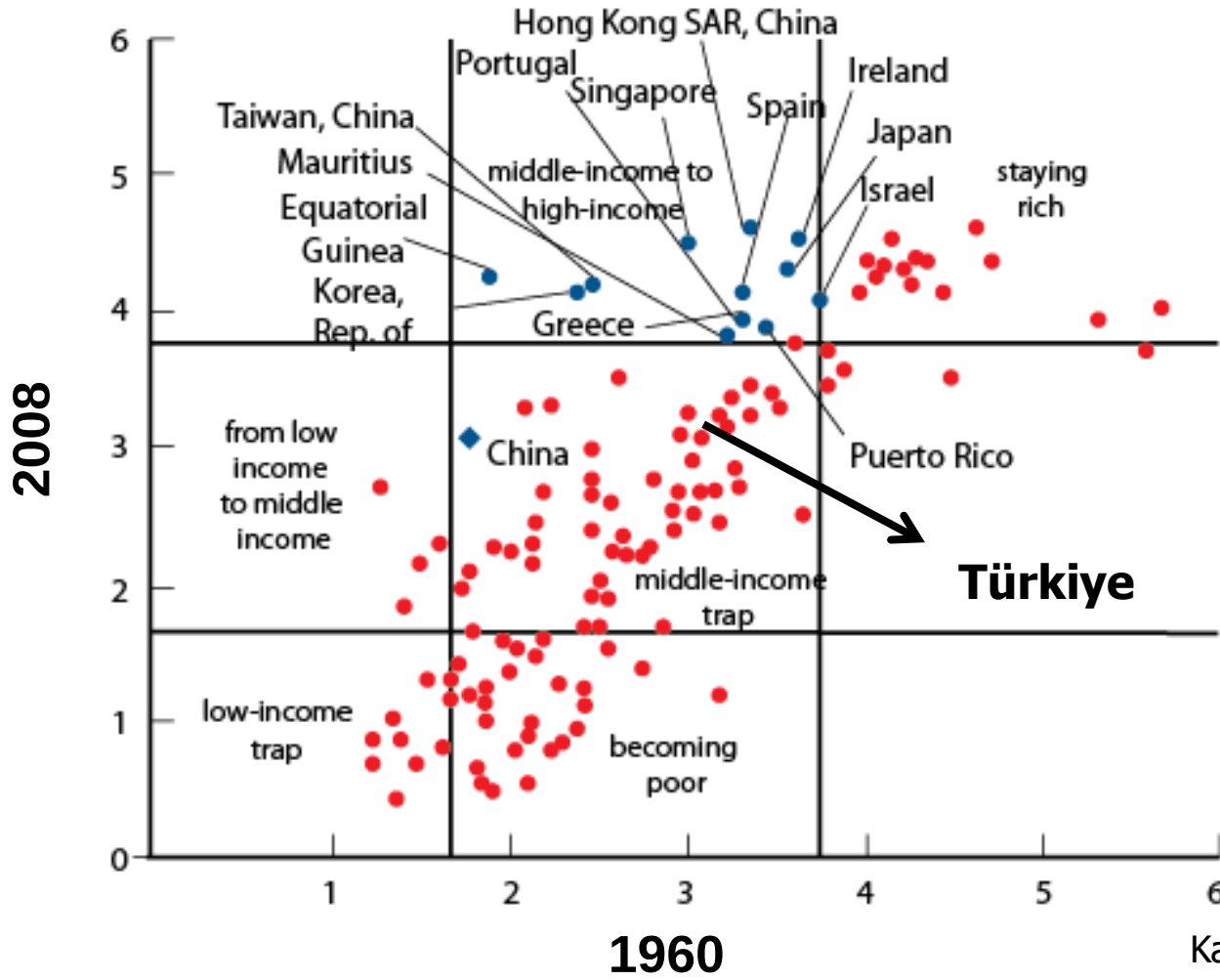
Toplam cirosu 25 trilyonu ya da pazar payı %25'i geçen birleşme ve devralma işlemleri Rekabet Kurulu'na bildirilmektedir.

Çerçeve

- Türkiye'nin orta gelir tuzağı ve sanayisizleşme problemi
 - Nereden bakarsan bak, sanayisizleşiyoruz
- Neden sanayisizleşiyoruz?
 - Sanayisizleşmek kötü mü?
- Ne yapmalı?
 - Vergi sistemi, Adalet ve Eğitim
 - Teşvik tasarım yöntemi
 - Yeşil büyüme

Türkiye zaten orta gelir tuzağındadır

Ülkelerin kişi başına milli gelirinin ABD'nin kişi başına milli gelirin logaritması



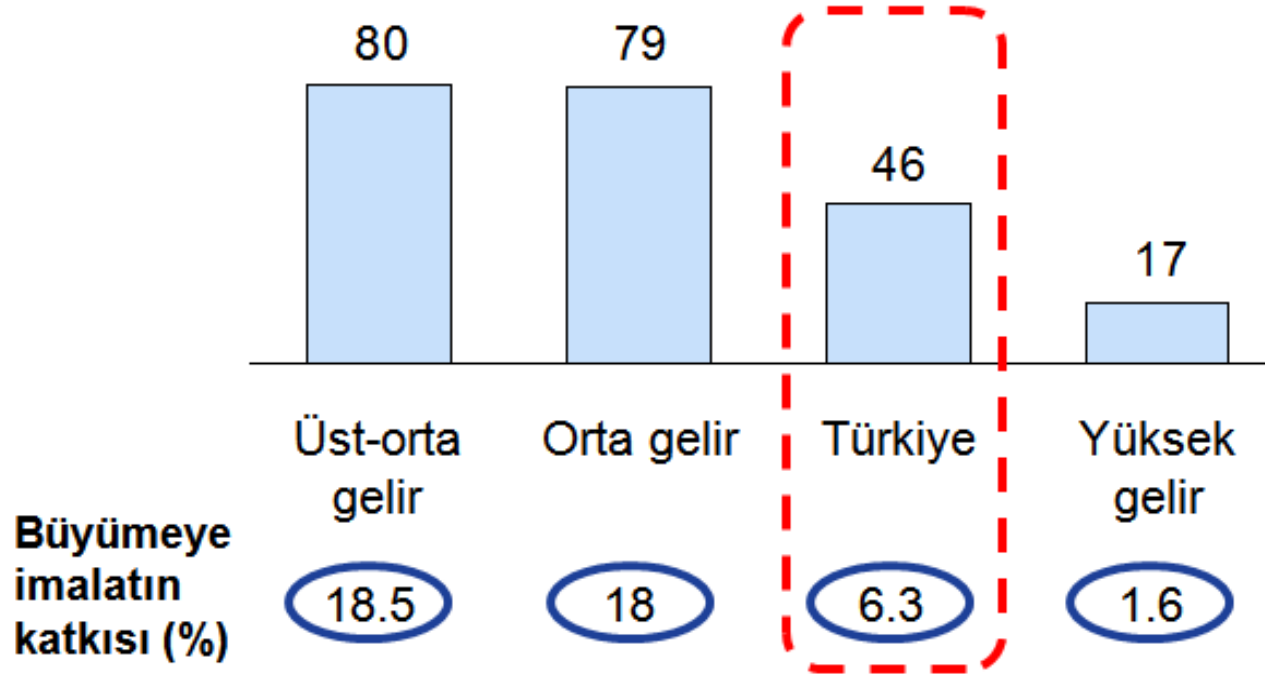
Türkiye, 1990 ve 2000'de imalat sanayi üretimi en büyük 15 ülkeden biriyken, 2010 yılında ilk 15 içinde yer alamadı

İmalat sanayisi üretimi en büyük olan 15 ülke

Sıralama	1980	1990	2000	2010
1	United States	United States	United States	United States
2	Germany	Japan	Japan	China
3	Japan	Germany	Germany	Japan
4	United Kingdom	Italy	China	Germany
5	France	United Kingdom	United Kingdom	Italy
6	Italy	France	Italy	Brazil
7	China	China	France	South Korea
8	Brazil	Brazil	South Korea	France
9	Spain	Spain	Canada	United Kingdom
10	Canada	Canada	Mexico	India
11	Mexico	South Korea ¹	Spain	Russia ²
12	Australia	Mexico	Brazil	Mexico
13	Netherlands	Turkey	Taiwan	Indonesia ²
14	Argentina	India	India	Spain
15	India	Taiwan	Turkey	Canada

Türkiye'nin büyümesi hem vasat hem de sanayisiz: OECD'nin en iyisi olmak yetmez

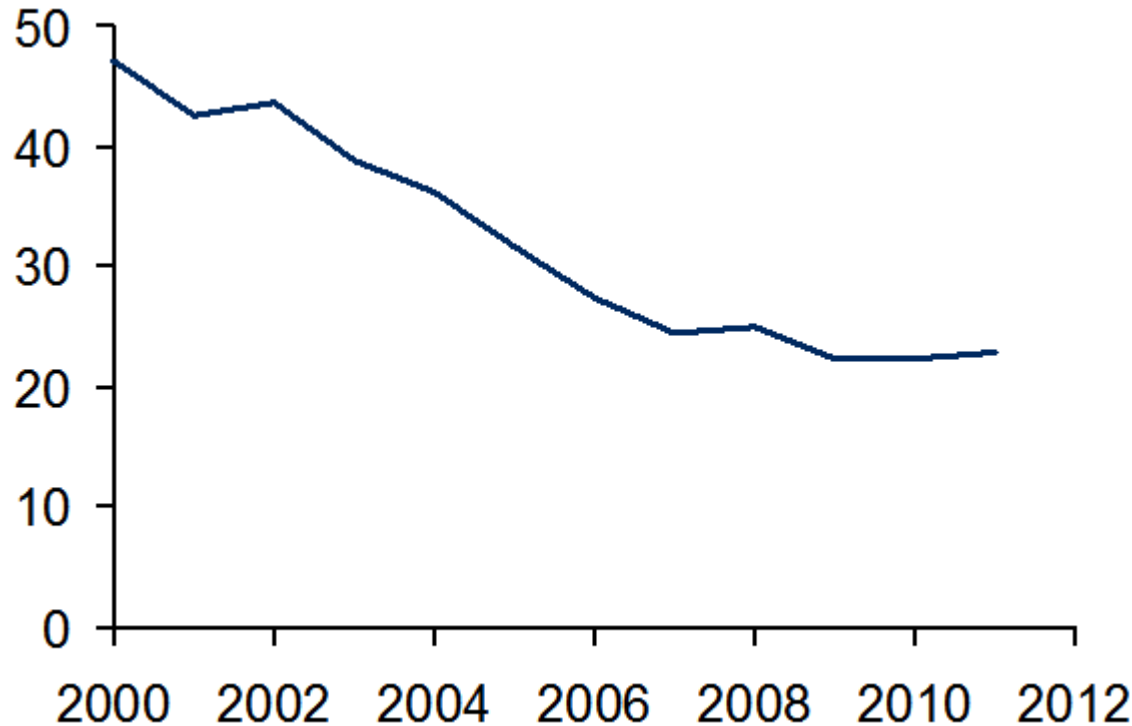
Seçilmiş ülke gruplarında ve Türkiye'de 2000-2010 dönemindeki toplam büyüme (%)



Bankalar sanayiye neden sevmiyor?

“İşçiye 15 yıllık konut; patronuna 3 yıllık makine kredisi”

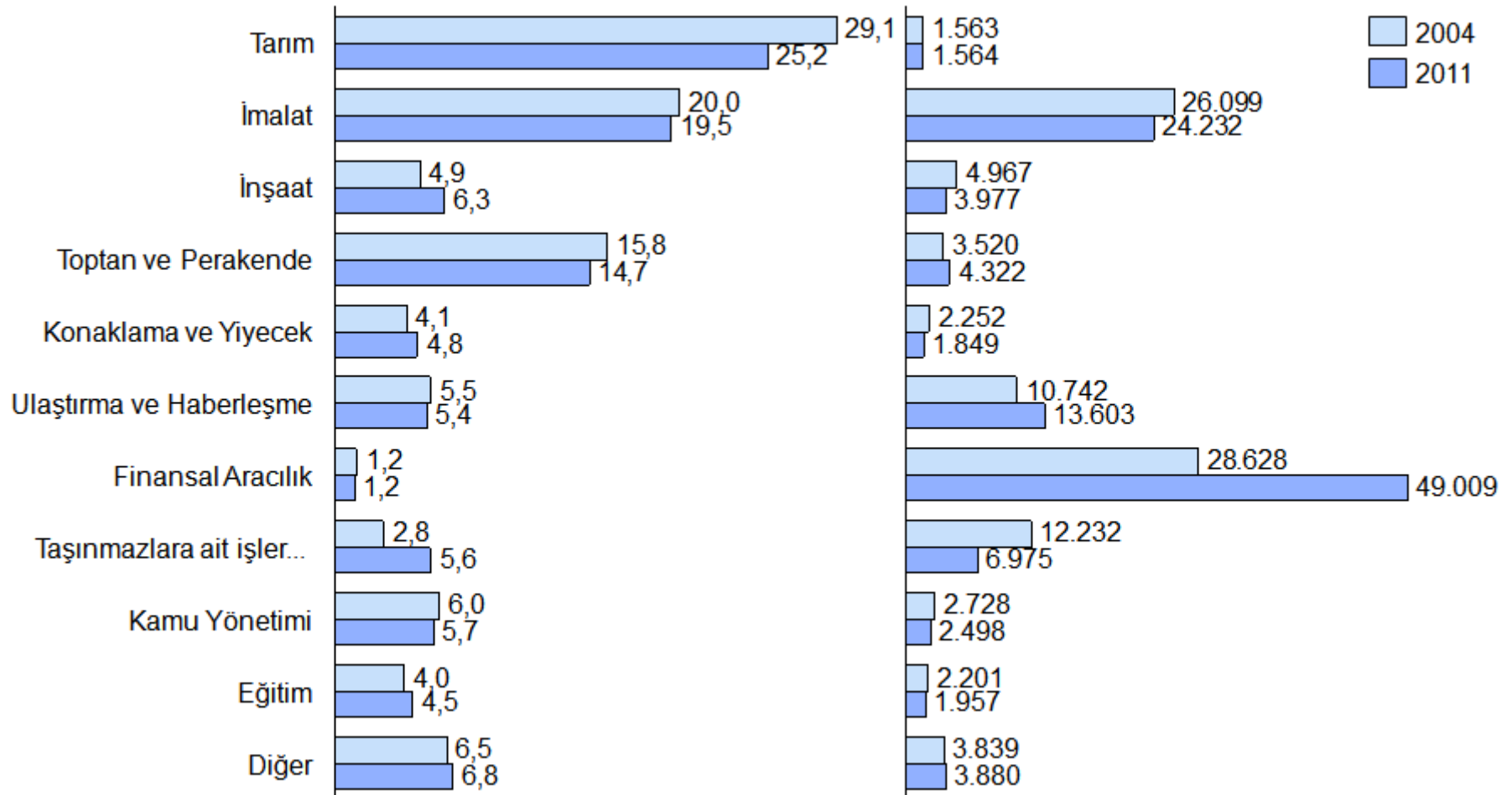
Türk bankacılık sektörünün kullandığı krediler içinde imalat sanayii şirketlerinin payı (%)



Sanayinin toplam istihdamdaki payı düşerken, işçi başına verimliliği de azalıyor

Sektörel istihdam payları (%)

İşçi başına katma değer (1998 fiyatlarıyla, TL)

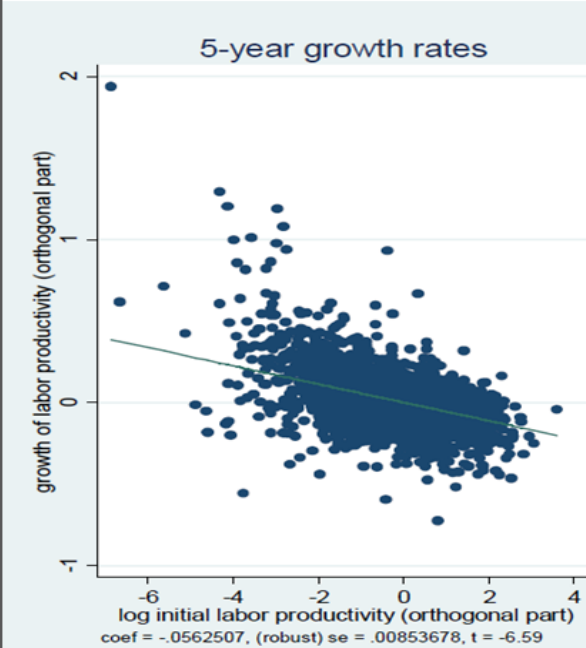


Sanayi olmadan kendiliğinden verimlilik artışı olmaz

1

Verimlilik artışları

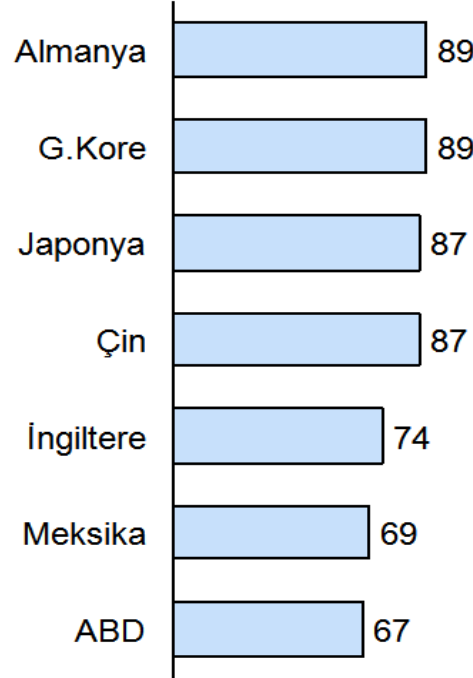
İmalat sanayi alt kollarında verimlilikte yakınsama (2010)



2

ARGE verimliliği

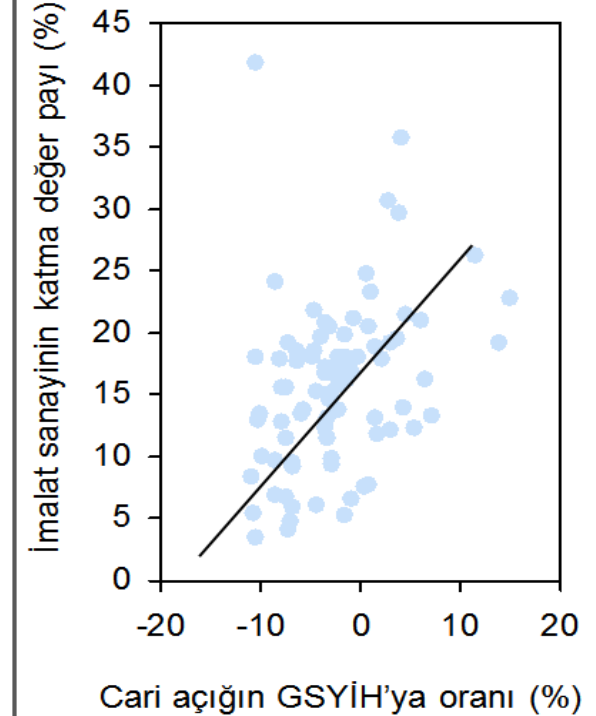
ARGE harcamalarında imalat sanayinin payı (% , 2007)



3

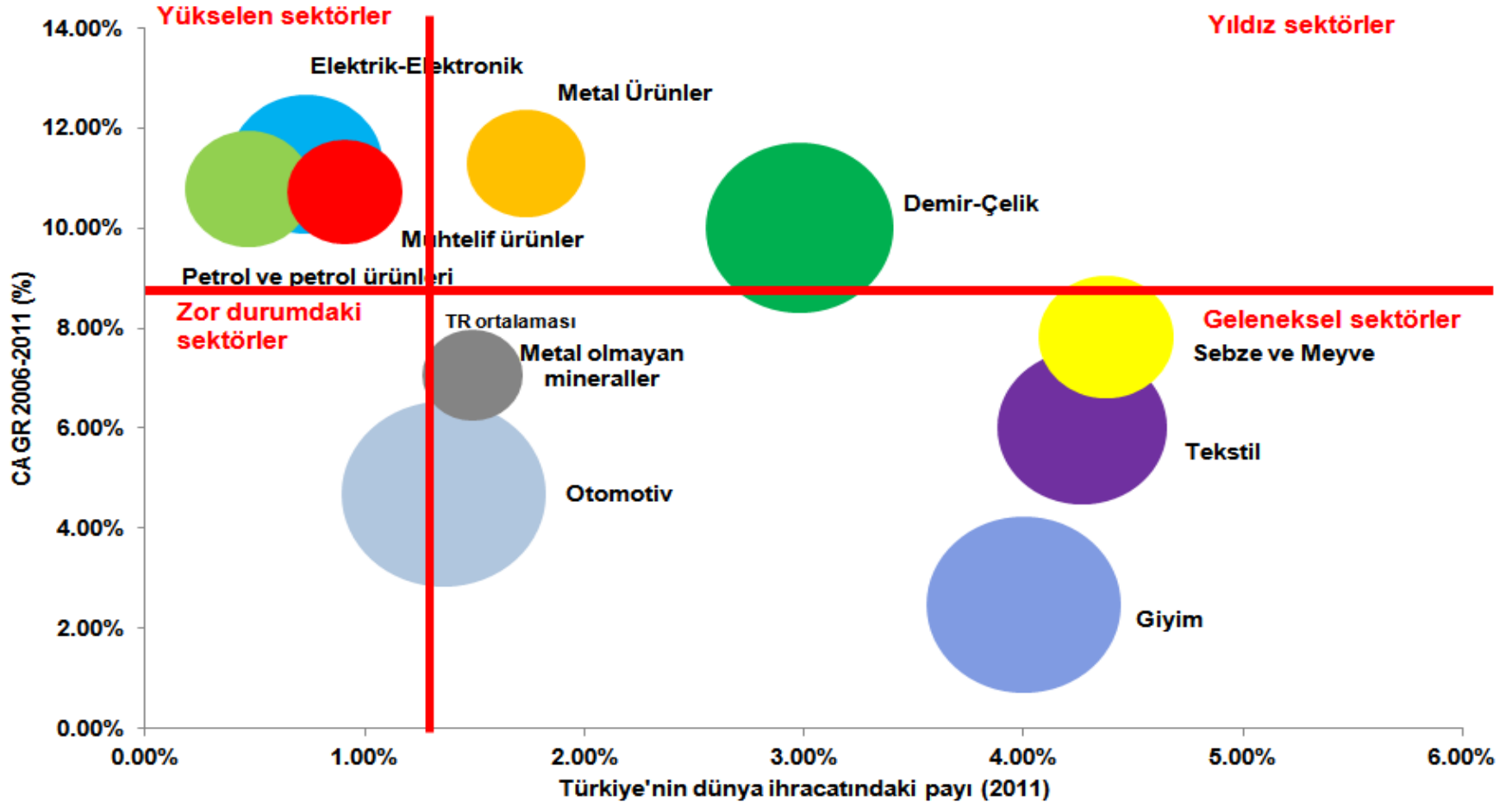
Cari açık

İmalat sanayi ve cari denge (% GSYİH, 2010)



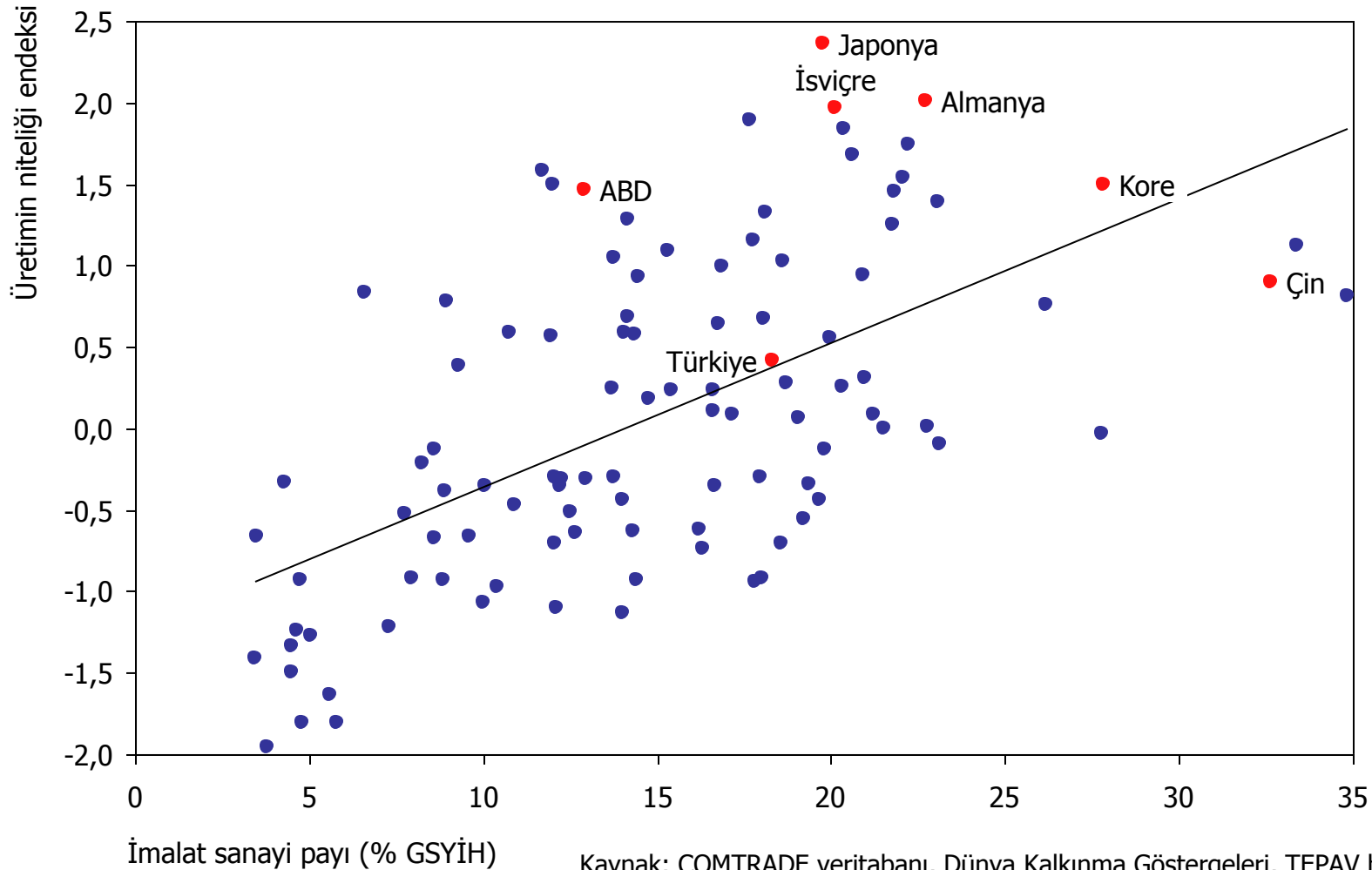
Sanayisizleşmenin ana nedeni sanayinin niteliğini yükseltememiş olmamızdır

Türkiye'deki imalat sektörlerinin dünyadaki payı, ihracat büyüme hızı ve hacmi (2011)



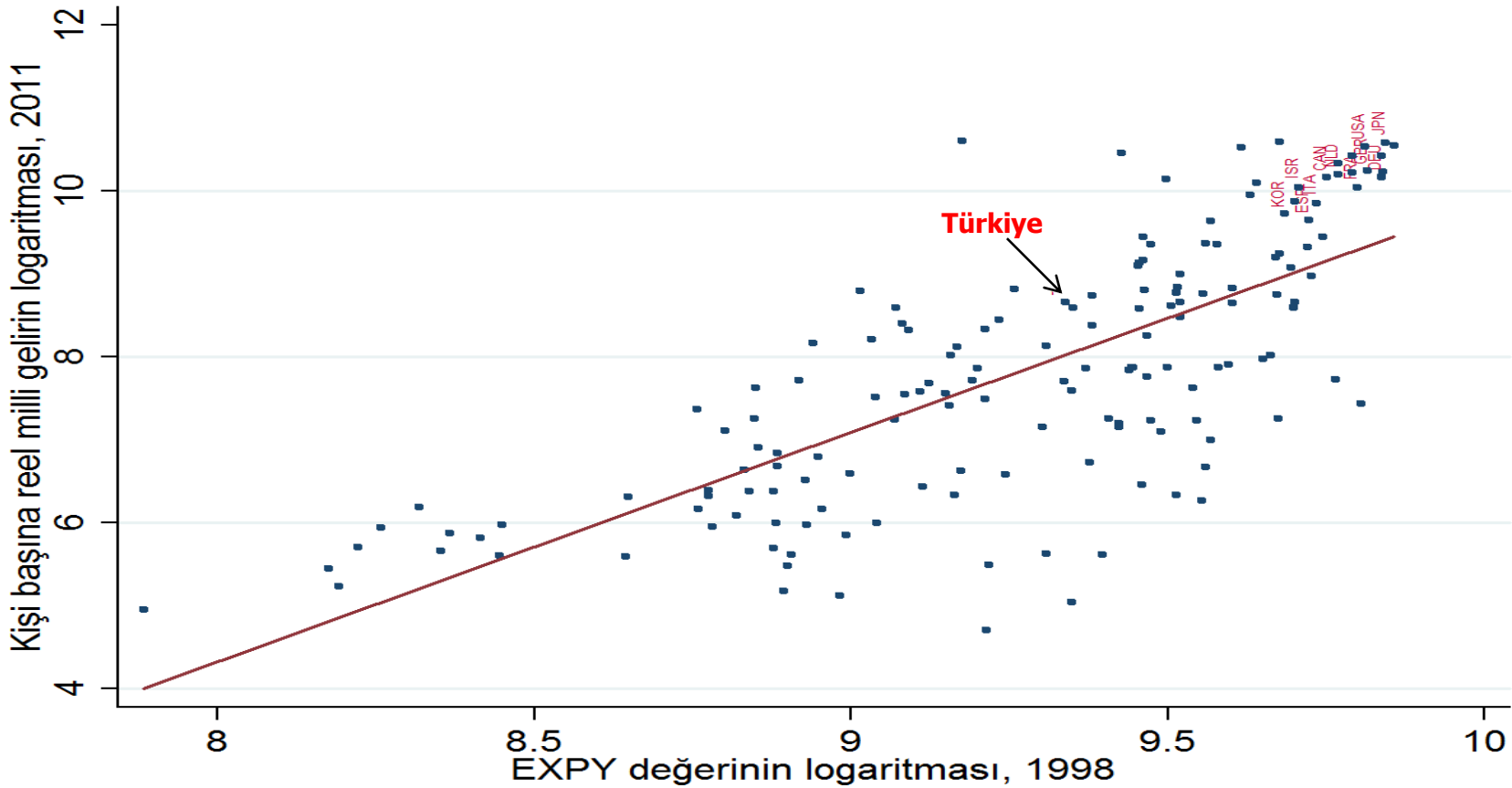
Küreselleşen dünyada sanayi payını korumanın yolu niteliği arttırmaktan geçer

Üretimin niteliği endeksi ve imalat sanayinin milli gelir içindeki payı, 2008



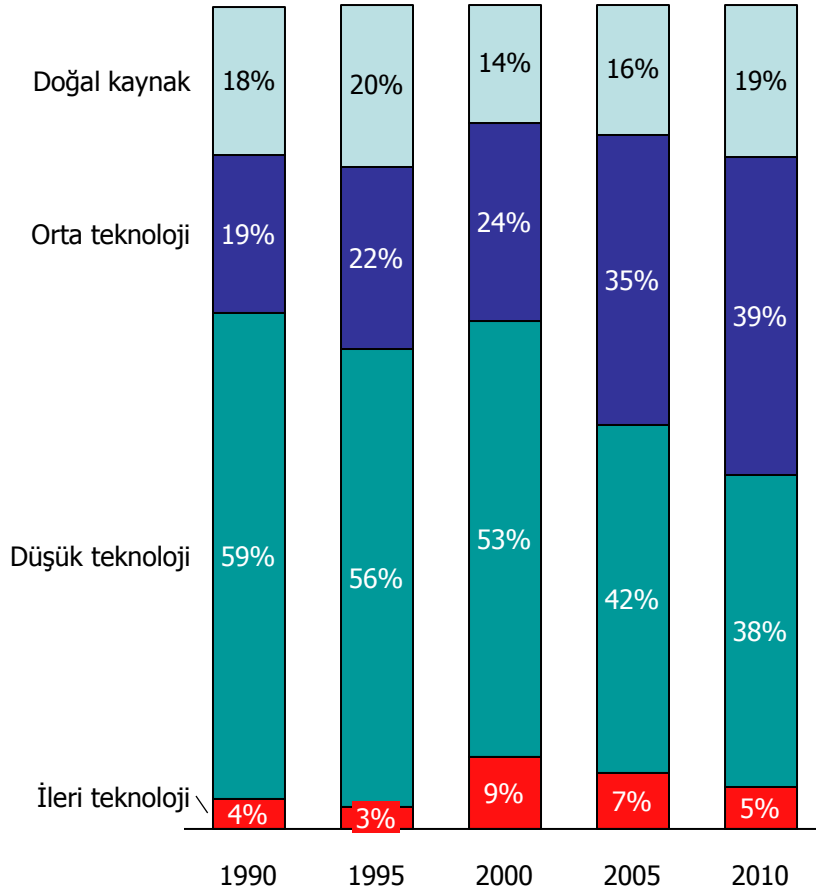
Üretimin niteliği arttıkça orta gelir tuzağından çıkılır

2011'deki kişi başı gelir (log, dikey eksen) ve 1998'deki ihracat sofiskasyon endeksi değeri (log, dikey eksen)

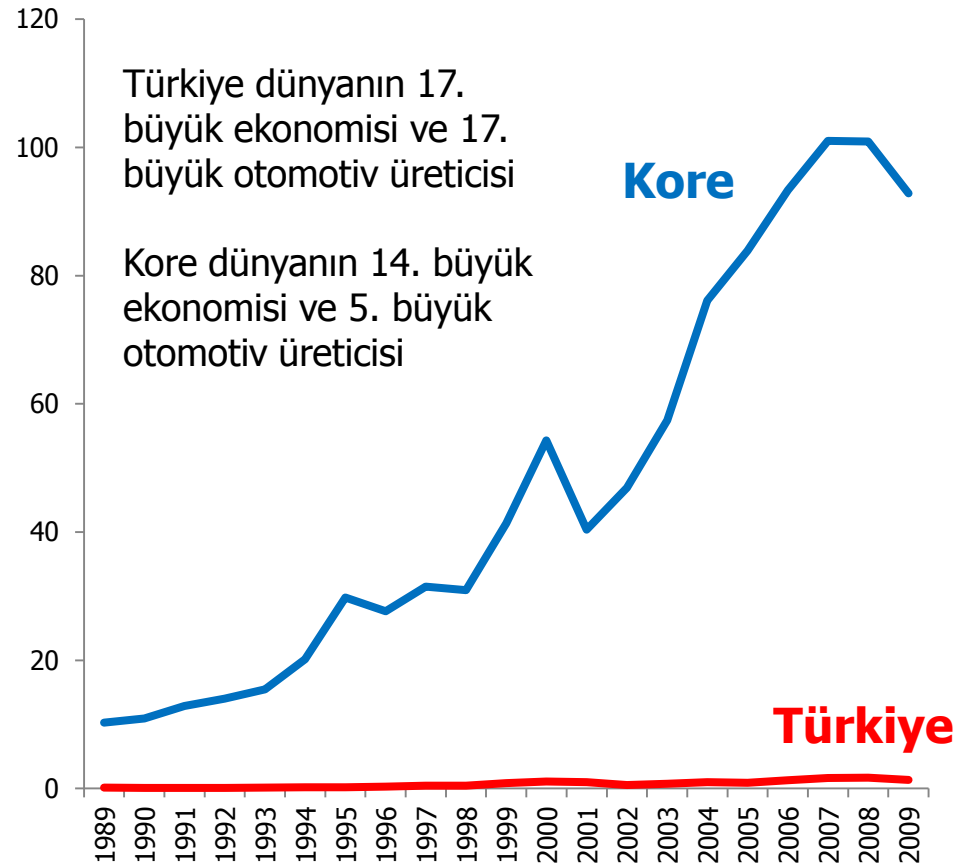


Türkiye’de neden ileri teknoloji yok? Sanayimiz neden dönüştürmüyor?

Türkiye’nin ihracatının teknolojik dağılımı



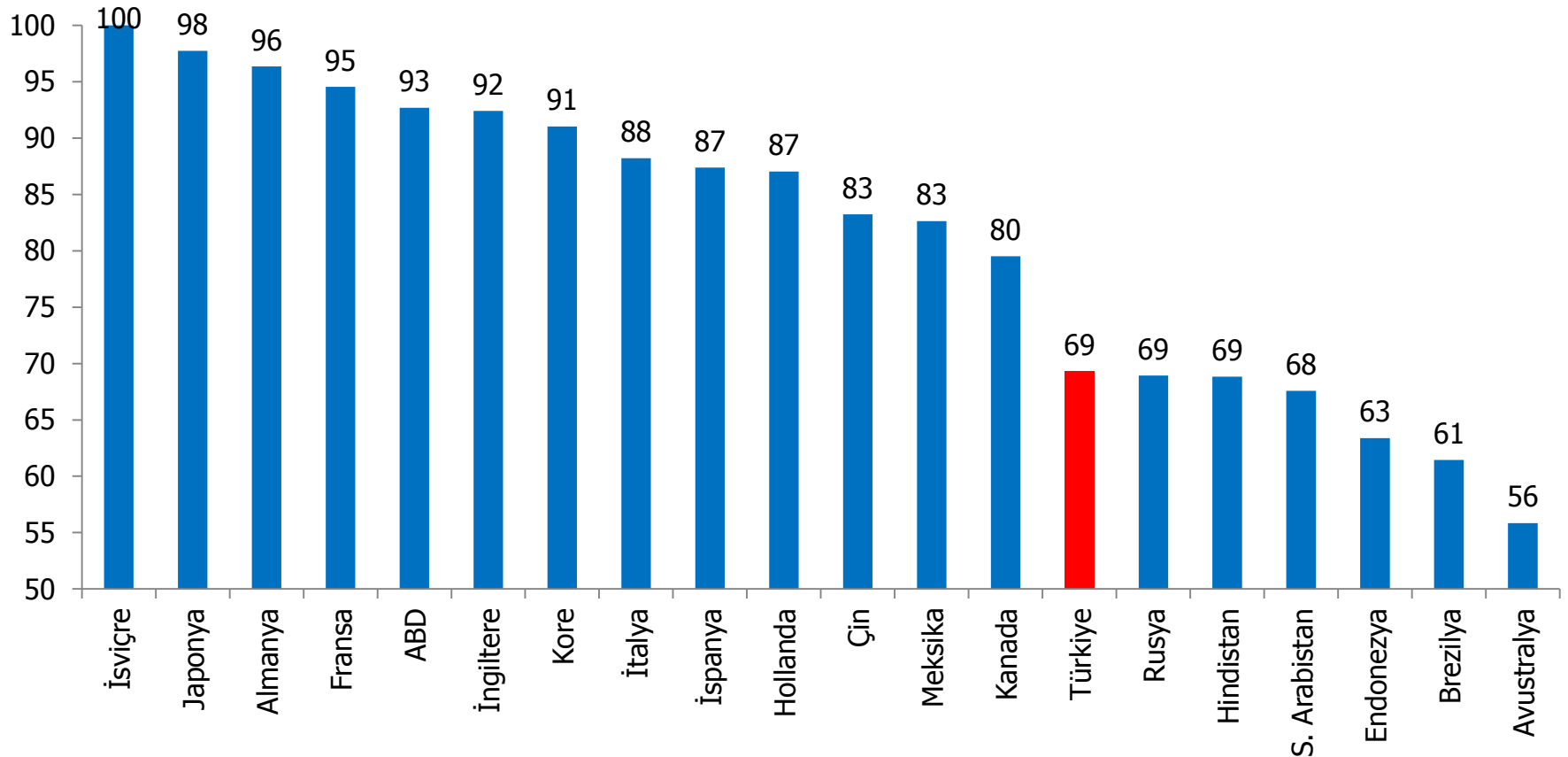
Kore ve Türkiye’nin ileri teknoloji mal ihracatı (milyar USD)



İleri teknoloji sanayileşme olmadan 2023 hayal!

Dünyanın en büyük 20 ekonomisinin ihracat sofistikasyon endeksi (EXPY) değeri, 2010

Normalize edilmiş değerler, İsviçre = 100, Nijer=0



Son yıllarda sanayisizleşme neden hızlandı?

(Küresel rekabette dünya genelinde 2012'de 43. sıradayız)

Küresel Rekabet Gücü Endeksi alt bileşenlerinde Türkiye'nin sırası	2006	2012
1. Vergi	95	117
2. Adalet	56	83
3. İşgücü piyasası	114	124
4. Eğitim	58	74
5. Makro çerçeve	101	55

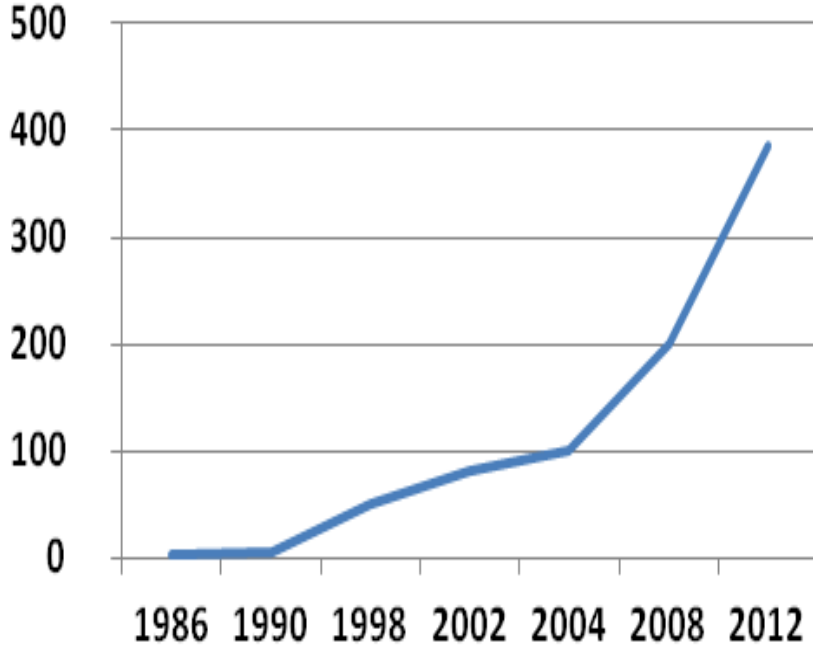
Vergi sistemi sanayide nitelik dönüşümüne engeldir

- Kaynakların sektörel dağılımını belirleyen temel unsurlardan biri vergi sistemidir
- Türkiye'deki sistem üretimi özendirmemektedir
 - Türkiye'de arsa fiyatlarının artışından doğan gelirler vergilendirilmiyor
 - İmar kanunundaki değişiklikler arsa rantının temelidir
 - Üretim kapasitesi değil fabrikanın arsası güvencedir
- Kore, gayrimenkul rantının önüne geçebilmiştir
 - Spekülasyon varsa gayrimenkul işlemlerine ilave vergi getiriliyor
 - Vergi oranı, sahip olunan konut sayısına bağlı olarak artıyor

Türkiye'de sanayi arsası üretimi nitelik dönüşümüne engeldir

Sanayileşmenin öncelik olduğu yerlerde üretim arsası fiyatı 10 \$'ı geçmemelidir.

Gebze OSB'de arsa ortalama satış fiyatı (USD/m²)

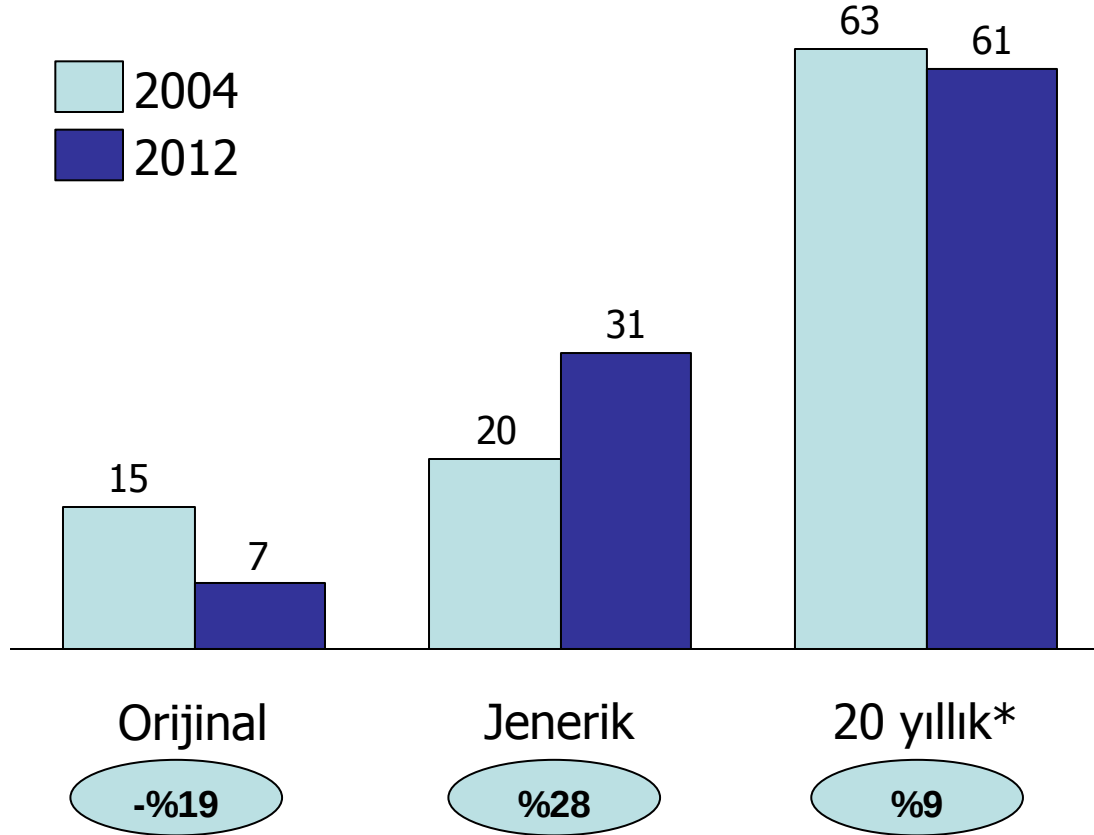


Bazı şehirlerde güncel OSB arsa fiyatları (TL/m²)

OSB	Asgari fiyatı, TL/m ²
Gebze	450
Ankara Sanayi Odası	165
Bursa Hasanağa	150
İzmir İTOB	99
Eskişehir Sanayi Odası	60
Adana Hacı Sabancı	55
Adıyaman	15
Gaziantep	12
Afyon	8
Sivas	6

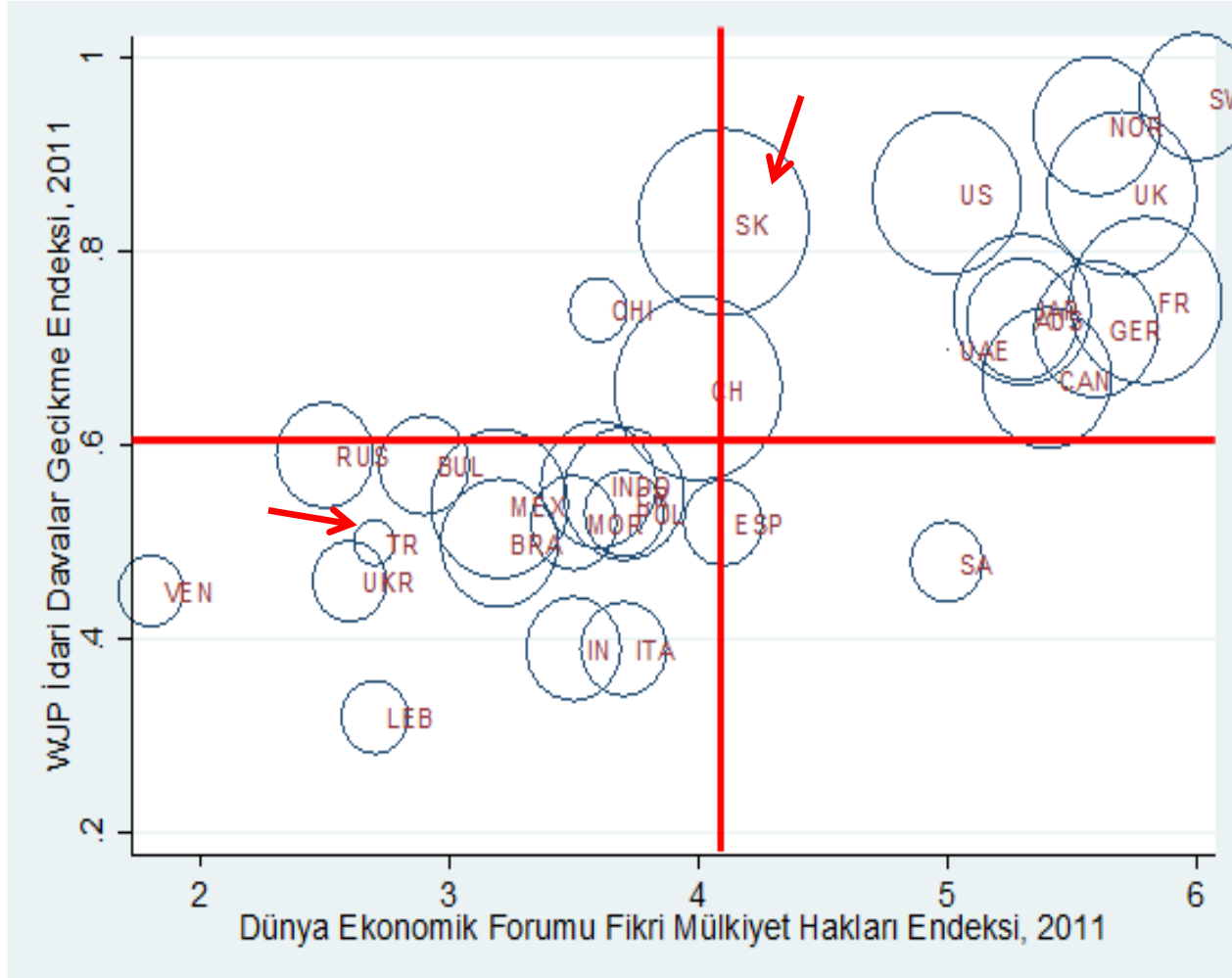
Türkiye’de kamu alımları sanayide nitelik dönüşümüne engeldir

Yerli ilaç üretiminde, farklı ürün gruplarının payları ve ürün gruplarında yıllık değer-miktar oranının değişimi



- Kamu fiyat ve geri ödeme politikaları ile, 2004-2012 döneminde orijinal, jenerik ve 20 yıllık ürün gruplarında yıllık toplam değer-miktar oranında orijinal ilaçlarda yüzde 19'luk bir düşüşe karşılık jenerik ve 20 yıllık ürün gruplarında sırasıyla yüzde 28 ve yüzde 9'luk artış oldu

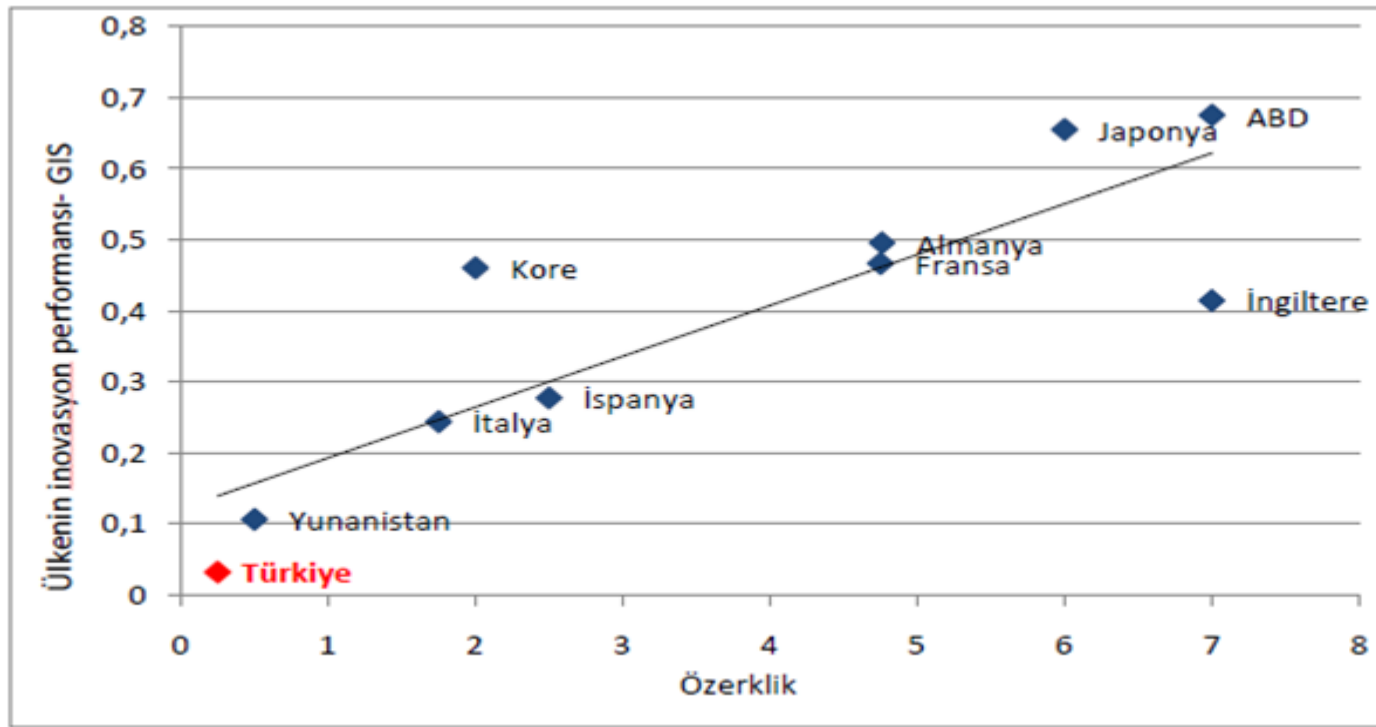
Türkiye’de adalet sisteminin operasyonel problemleri sanayide nitelik dönüşümüne engeldir



- İdari Davalar Gecikme Endeksi, davaların hızlı sonuçlandığı ülkelerde 1'e yaklaşmaktadır.
- Fikri Mülkiyet Hakları Endeksi, bu hakların iyi korunduğu ülkelerde 6'ya yaklaşmaktadır.
- Balonların büyüklüğü, ülkelerin ileri teknoloji gerektiren ürün ihracatlarının toplam ihracatları içindeki payını temsil etmektedir.

Mevcut YÖK yasası sanayide nitelik dönüşümüne engeldir

Ülkelerin inovasyon performanları ve üniversite özerklikleri (2009)

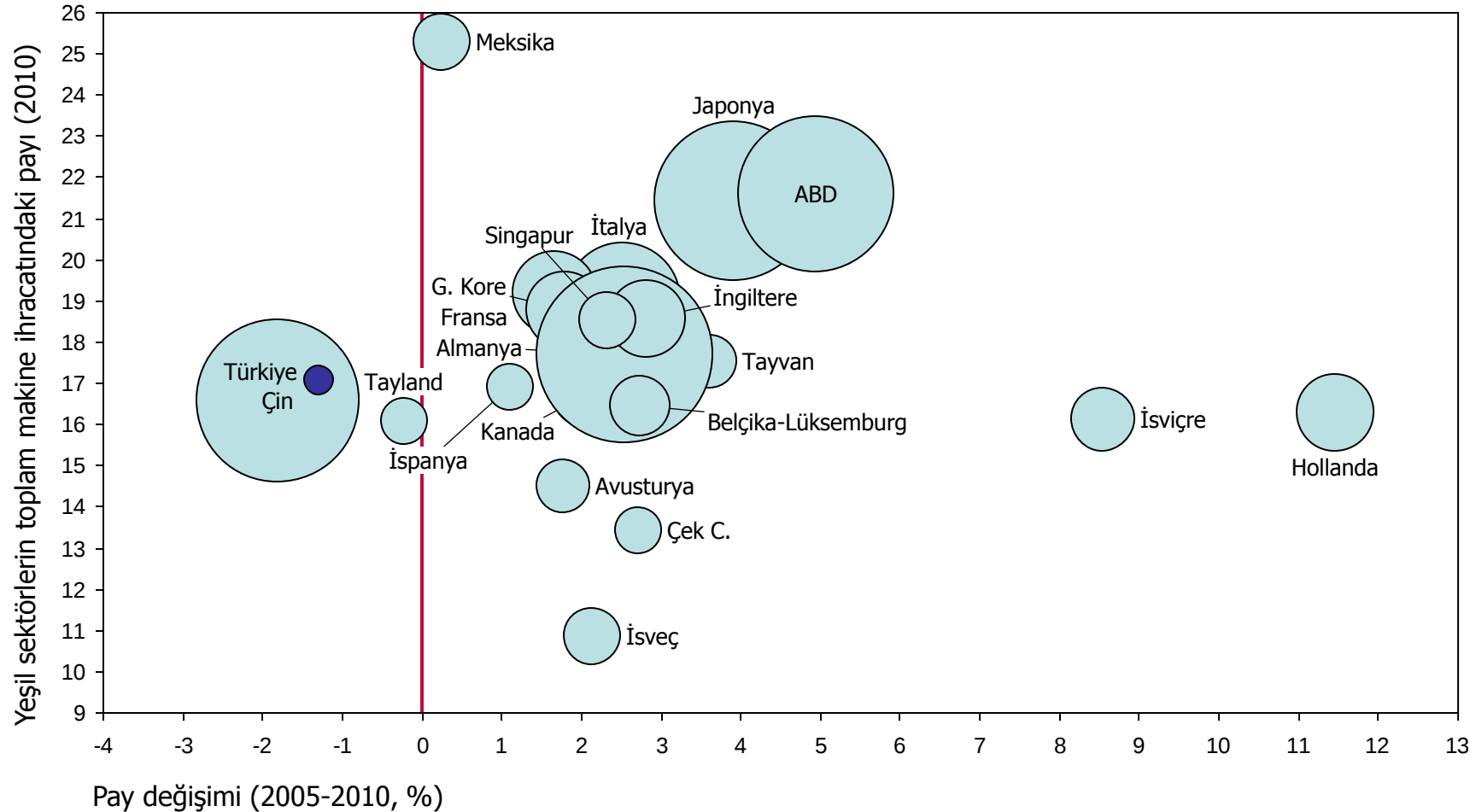


YÖK yasası olumlu değişiklikler getiriyor ama değişenlerin sayısı değişmeyenlerin sayısından az

	Devlet-Konseyli	Devlet-Konseysiz	Vakıf	Özel
Akademik ve idari serbestlik				
Üniversitenin kendi kendini yönetmesi				
Enstitü, araştırma ens., araş. ve uyg.merk. yönetiminin serbestliği				
Rektör seçimi				
Dekan seçimi				
Akademik yapıya karar vermek (Fakülte-bölüm açma)				
Eğitim programını belirleme				
Yrd. Doçentliğe Yükselme				
Prof. Yükselme				
Doçentliğe Yükselme				
Akademik personelin işe alınm. ve işten çıkarılm. karar verebilmek				
Çalışanların ücretlerini belirleyebilmek				
Öğrenci kontenjanlarını belirleyebilmek				
Öğrenci katkı payını belirleyebilmek				
Mali Özerklik				
Bütçe büyüklüğünün belirlenmesi				
Bütçede kalemler arası aktarma				
Gelir kaynaklarını çeşitlendirebilme				
Borçlanarak fon yaratabilmek				
Gayri menkul ve diğer donanımların mülkiyetine sahip olabilmek				

Yeşil büyüme perspektifi, makine sanayisinin nitelik dönüşümünü hızlandırır

Makine ihracatında dünya pazar payı en yüksek 20 ülke ve Türkiye'de yeşil sektörlerin payı



Sonuç

- Sanayisizleşme alametleri giderek daha çok kaygı vermektedir
- Sanayisizleşerek orta gelir tuzağından çıkılmaz
- Parasal teşvik gerekli ancak yeterli değil; akıllı teşvikler gereklidir
 - Yeşil büyüme, kentsel dönüşüm, kamu alımları (ilaç, Fatih Projesi, savunma sanayisi, vb)
- Sanayinin imajını yeniden tanımlamak lazım
 - Sanayi kirli midir?
 - Peki nasıl?

Ne izliyorsan O'sun!

Bu dönem dizilerinde, bu dönemin rol modellerini görmek mümkündür

En çok izlenen 5 dizinin ana karakterlerinin dizideki meslekleri

	Ana Kadın Oyuncu	Rol	Ana Erkek Oyuncu	Rol
Muhteşem Yüzyıl	Meryem Uzerli	Haseki sultan	Halit Ergenç	Padişah
Kurtlar Vadisi Pusu	Ayşe Çiğdem Batur	Savcı	Necati Şaşmaz	Devlet görevlisi
Yalan Dünya	Gülse Birsell	Oyuncu	Beyazıt Öztürk	İnşaat firması sahibi
Karadayı	Bergüzar Korel	Hakim	Kenan İmirzalıoğlu	Ayakkabı ustası
Öyle Bir Geçer Zaman ki	Ayça Bingöl	Tekstil imalatçısı (70ler)	Aras Bulut İynemli	Perakendeci